

Primele compuneri, un pas important în dezvoltarea creativității elevilor

Profesor învățământ primar Cleșiu Tatiana

Școala Gimnazială Turcoaia, jud. Tulcea

Realizarea compunerilor reprezintă o sinteză creatoare a competențelor de comunicare dobândite la Limba și literatura română, mai ales prin studiul textelor literare. Specialiștii domeniului arată că, prin intermediul compunerilor, elevul valorifică atât cunoștințele dobândite la nivelul disciplinei Limba și literatura română, cât și la celelalte discipline, mai ales sub raportul corectitudinii exprimării, iar pe de altă parte constituie cel mai nimerit prilej de valorificare a experienței de viață a elevilor, oricât de redusă ar fi aceasta, de manifestare a imaginației și fanteziei lor creatoare.

Unele compuneri se bazează pe material literar, iar altele pe experiența personală și observațiile directe ale elevilor. Acestea din urmă se remarcă prin caracterul lor independent și creator contribuind la dezvoltarea imaginației și a gândirii creatoare.

Elaborarea unei compuneri este un proces deosebit de complex, deoarece constituie rezultatul unei activități independente de creație, al unui efort intelectual deosebit din partea elevului și nu doar o simplă reproducere a unor lucruri dinainte cunoscute. De aceea, realizarea unei compuneri presupune o pregătire în timp, în care elevii au parcurs mai multe etape pregătitoare.

De exemplu, la clasa a doua se realizează compuneri narative după imagini, pe baza răspunsurilor date la întrebările învățătorului, acest fel de compunere fiind o punte de trecere între activitatea colectivă și cea individuală. Compunerea cu un conținut mai bogat, se realizează cu sprijinul unui plan de idei stabilit împreună cu elevii.

Pregătirea pentru perceperea imaginilor s-a făcut printr-o conversație pregătitoare, moment în care se introduc unele date, cuvinte sau expresii plastice. Am prezentat elevilor ilustrațiile, iar ei le-au examinat cu atenție observând mai întâi succesiunea imaginilor, cadrul apropiat și apoi cel îndepărtat. În interpretarea imaginilor elevii au stabilit mai întâi cadrul acțiunii, timpul, personajele și apoi acțiunea propriu-zisă. Prin întrebări clar formulate am scos în relief aspectele esențiale, dar și detaliile semnificative. Elevii au reușit să-și imagineze vorbirea personajelor și raporturile dintre ele. După aspectul exterior, mimică, gesturi, au dedus starea sufletească a personajelor. Imaginația lor creatoare a fost stimulată, iar elevii au dat viață imaginilor în expunerile lor. I-am determinat pe elevi să facă comparații, să folosească unele expresii, epitete,

reținute din textele studiate anterior, iar cele mai reușite dintre acestea au fost scrise pe tablă, pentru a putea fi folosite în compunere. Am alcătuit apoi, împreună cu elevii, planul compunerii, consemnat pe tablă și în caiete. După aceea, am trecut la elaborarea orală a conținutului prin dezvoltarea fiecărei idei în parte, apelând la elevi, scriind în același timp compunerea pe tablă și în caiete. La sugestiile elevilor am stabilit titlul compunerii, în deplină concordanță cu conținutul acesteia.

Elevii s-au străduit să răspundă la întrebări prin enunțuri dezvoltate, corecte din punct de vedere gramatical, au folosit expresii întâlnite în textele literare studiate la lectură, au respectat structura compunerii, respectând echilibrul fiecăreia în ceea ce privește întinderea.

De asemenea, au respectat regulile de așezare a textului în pagină, respectând scrierea cu aliniată și spațiul dintre cuvinte, au fost preocupați permanent de aspectul îngrijit al scrisului. După terminarea redactării compunerii, am recomandat copiilor să o citească în gând, ca un mijloc de autocontrol. Ca temă pentru acasă le-am dat sarcină să creeze o compunere liberă, după modelul celei realizate în comun, în clasă și o lucrare plastică, tablou de iarnă, care să redea imagini artistice din compunere.

În ora următoare am realizat o activitate interdisciplinară de analiză și evaluare a compozițiilor literare și a celor plastice pe aceeași temă, realizate în paralel de copii. Criteriile de evaluare au fost comunicate anterior și înscrise pe o fișă de analiză a unei creații literare, pe care am aplicat-o începând cu clasa a II-a pentru a-i obișnui pe copii cu modul de interpretare a unei creații artistice și pentru a le dezvolta încrederea în forțele proprii de exprimare.

Copiii au analizat și evaluat compunerile și lucrările plastice prezentate spre analiza critică a clasei. Ei au evidențiat modul cum au respectat colegii mijloacele de realizare a compozițiilor artistice, urmărind criteriile de analiză enunțate pe fișele de lucru, au dat exemple de expresii „frumoase”, care i-au impresionat și au interpretat semnificația acestora. De asemenea, au evidențiat sentimentele și atmosfera care se degajă din creațiile colegilor. Apoi, ei și-au exprimat propriile păreri în legătură cu creațiile plastice expuse, au pus întrebări colegilor, le-au dat sugestii, au vorbit liber despre sentimentele care s-au născut în sufletul lor privind „tablourile de iarnă” și chiar au acordat câte un calificativ pentru creațiile literare și plastice. Am apreciat creațiile copiilor, corectând și completând acolo unde a fost nevoie. Lucrările au fost selectate și valorificate pentru a face obiectul portofoliului interdisciplinar al clasei, al unei mini-expoziții, precum și al revistei școlii.

Părerea mea este că, la baza unei compuneri libere nu trebuie să fie un plan propus de manual, de profesor, ori elaborat în colectiv, ci o pregătire prealabilă, atât informațională, cât și tehnică a elevilor, ca ei să-și poată proiecta o compunere proprie, originală. Realizarea propriu-zisă a compunerilor trebuie să fie liberă, cu condiția ca elevii să fie pregătiți corespunzător în acest sens.